

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ

«Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ» КЕАҚ

**Студенттер мен жас ғалымдардың
«GYLYM JÁNE BILIM - 2024»
XIX Халықаралық ғылыми конференциясының
БАЯНДАМАЛАР ЖИНАҒЫ**

**СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ
XIX Международной научной конференции
студентов и молодых ученых
«GYLYM JÁNE BILIM - 2024»**

**PROCEEDINGS
of the XIX International Scientific Conference
for students and young scholars
«GYLYM JÁNE BILIM - 2024»**

**2024
Астана**

УДК 001

ББК 72

G99

«GYLYM JÁNE BILIM – 2024» студенттер мен жас ғалымдардың XIX Халықаралық ғылыми конференциясы = XIX Международная научная конференция студентов и молодых ученых «GYLYM JÁNE BILIM – 2024» = The XIX International Scientific Conference for students and young scholars «GYLYM JÁNE BILIM – 2024». – Астана: – 7478 б. - қазақша, орысша, ағылшынша.

ISBN 978-601-7697-07-5

Жинаққа студенттердің, магистранттардың, докторанттардың және жас ғалымдардың жаратылыстану-техникалық және гуманитарлық ғылымдардың өзекті мәселелері бойынша баяндамалары енгізілген.

The proceedings are the papers of students, undergraduates, doctoral students and young researchers on topical issues of natural and technical sciences and humanities.

В сборник вошли доклады студентов, магистрантов, докторантов и молодых ученых по актуальным вопросам естественно-технических и гуманитарных наук.

УДК 001

ББК 72

G99

ISBN 978-601-7697-07-5

**©Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия
ұлттық университеті, 2024**

Asia: Corruption risk and policy implications. Energy Policy

9. Journal.
10. M. Skalamera. (2020). The 2020 oil price dive in a carbon-constrained era: strategies for energy exporters in central Asia. Olga, A. S. (2018). The European Union's influence in Central Asia: Geopolitical Challenges and Responses. Lexington Books.
11. Press and information, D. to K. (2022, November). COP27: European Union concludes a strategic partnership with Kazakhstan on raw materials, batteries and renewable hydrogen. https://www.eeas.europa.eu/delegations/kazakhstan/cop27-european-union-concludes-strategic-partnership-kazakhstan-raw-materials-batteries-and-0_en?s=222
12. Qiang, Z., Ze He, & Yu Yang. (2020). Energy geopolitics in Central Asia: China's involvement and responses. Journal of Geographical Sciences.
13. Rick Fawn. (2022). Not here for geopolitical interests or games: the EU's 2019 strategy and the regional and inter-regional competition for Central Asia. Central Asian Survey, 41.
14. T Tashtemkhanova R., Medeubayeva Zh., Velichkov K., Tokar P., Somzhurek B., Nurdauletova S., Zhanbulatova R., Yessengalieva A., Kenzhalina G. (2019). European Diplomacy: Theory and Practice.
15. V. Elistratov, I. Bogun, & V. Kasina. (2021). Prospects for the development of Central Asia energy-deficient regions applying renewable energy and digital technology.
16. Vince, C. (2023). Scoop: Global Gateway 2024 'flagships' reveal EU self-interest. <https://www.devex.com/news/scoop-global-gateway-2024-flagships-reveal-eu-self-interest-106447>

ӘОЖ 327.7

«ҚАЗАҚСТАН - ДАМЫҒАН ЕЛ МӘРТЕБЕСІНЕ ЖОЛ»

Молдахмет Жансұлтан Жамбылұлы

zhansultanmoldakhmet@icloud.com

Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ,

Халықаралық қатынастар факультетінің студенті, Астана, Қазақстан

Ғылыми жетекші – Б.М. Батишева

Соңғы онжылдықтарда Қазақстан әлемнің дамыған елдері арасында өз орнын алуға ұмтылуда, өйткені айтарлықтай экономикалық өсім мен әлеуметтік даму байқалады. Еліміз ауқымды даму бағдарламаларын табысты іске асыруды, білім мен ғылымға инвестиция салуды және халықаралық диалогқа белсенді қатысуға аса басымдылық беруде. Бұл мақала Қазақстан прогресінің негізгі аспектілерін қарастырады, елдің даму жолында кездесетін сын-қатерлері мен мүмкіндіктерін талдайды және жаһандық үрдістер контекстінде болашақтың перспективаларын ұсынады.

Дамыған елдер қатарына кіруі үшін келесі критерийлері орындалуы маңызды:

1. **ЖІӨ-нің жоғары деңгейі:** жалпы және жан басына шаққанда, бұл жоғары өмір сүру деңгейі мен стандартты көрсетеді.
2. **Нарықтық экономика:** экономиканың дамыған нарықтық жүйесінің болуы.
3. **Қызмет көрсету саласының басымдығы:** ЖІӨ өндіру процесінде өнеркәсіп пен ауыл шаруашылығынан басым болады.
4. **Тұрақты халық және мемлекет:** дамыған мемлекетте даму жүйесі тұрақты әрі ұзақ мерзімді болады.

Қазақстан Республикасы дамыған 30 елдер қатарына кіру үшін алғы істерінің бірі 2012 жылы желтоқсан айында “Қазақстан – 2050” стратегиясын қабылдауы. Бұл стратегияның негізгі мақсаттары - берекелі қоғам құру, Қазақстанның әлемдегі ең дамыған 30 елдің қатарына кіруі.

Стратегия жеті ұзақ мерзімді басымдықты қамтиды, мысалы, жаңа бағыттағы экономикалық саясат, кәсіпкерлікті жан-жақты қолдау, әлеуметтік саясаттың жаңа қағидаттары және т.б. “Қазақстан – 2050” стратегиясын жедел сапалы экономикалық өсуге және елдегі өмір сүру деңгейін арттыруға бағытталуы үшін 2018 жылы 15 ақпан күні “Қазақстан – 2025” стратегиясына қол қояды. Бұл мемлекеттің экономикасын, әлеуметтік саласын, білім беруді, денсаулық сақтауды қоса алғанда, тұрақты дамуға қол жеткізуге және халықтың әл-ауқатын арттыруға бағытталған стратегиялар түрі. [1]

Сонымен қатар, Қазақстан 2024 жылы “Орта держава” қатарына кіріп дамыған ел қатарына кірудегі алғы шарттарды орындады. Бұл дегеніміз “Орта держава” үлкен және кіші державалар арасында аралық болып табылады және жаһандық шешімдерге әсер етуі және беделді халықаралық ұйымдардың мүшелері бола отырып, әртүрлі жаһандық және аймақтық форматтарға қатысуға жол ашылады. Сондай-ақ, өз аймағында (Орталық Азия) маңызды рөл атқара отырып, халықаралық қатынастарды тұрақтандыруға үлес қоса алатын деңгейге жетті. [2]

“Орта держава” қатарына кіруіміздің басты себебі Еуропаға жаңа жолдардың ашылуы. Өйткені, Ресей мемлекеті түрлі санкцияларға ұшырауы Ресей ықпалының Орталық Азияға емес Украина және Батысқа ауытқуы басым болып отырғандығын көреміз. Өз орнында, Қазақстан Түркия, Қытай, АҚШ, Жапония, Корея секілді мемлекеттермен сауда қатынастарын одан әрі дамытуға жаңа жаңғырту мүмкіндіктеріне ие бола отырып экономикалық тәуелсіздік жолына бейімделіп келеді. Өзімізге белгілі Қазақстан шикі затқа бай мемлекет. Қазақстанда мұнай мен газдың көп бөлігі Еуропаға Ресей арқылы тасымалданушы еді, ол транспорттық жол Қазақстан үшін тиімсіз жол болатын. Бірақ Ресей мемлекеті түрлі санкцияға ұшырап Қазақстан өз жолдарын құруда, олардың бірі Әзірбайжан мен Каспий теңізі арқылы тасымалдау әдісі болып табылады. [3]

Жаңа тауар жолдары ашылса, ол мемлекеттік жалпы ішкі өнімін (ЖІӨ) бірнеше есеге арттырады. Ал жалпы ішкі өнім (ЖІӨ) елдің дамыған мәртебесін анықтауда шешуші рөл атқарады. Жан басына шаққандағы ЖІӨ елдің экономикалық өндірісінің өлшемі болып табылады және көбінесе оның азаматтарының өмір сүру деңгейін бағалау үшін қолданылады. Жан басына шаққандағы жоғары ЖІӨ экономикалық даму мен әл-ауқаттың жоғары деңгейін көрсетеді, бұл елдің тұрақты даму деңгейін реттеуде жіктеу өлшемдерінің бірі болып табылады. Ал Қазақстан мұнай мен уранды қоса алғанда, едәуір табиғи ресурстарға ие бола отырып, өз экономикасын әртараптандыруға және өнеркәсіп пен қызметтер сияқты басқа да секторларды дамытуға ұмтылуда. 2022 жылы Қазақстанның ЖІӨ 3,3% -ға өсті, бұл тұрақты экономикалық өсуді көрсетеді (Кесте1). Бұл өсім инфрақұрылымды, білім беру мен денсаулық сақтауды жақсартуға септігін тигізеді, бұл елдің дамуы мен оның дамыған ел мәртебесіне көшуі үшін маңызды болып табылады. [4]

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017 ^а	2018	2019	2020	2021 ^а	2022	2023 ^а
Ағымдағы бағалардағы жалпы ішкі өнім, млн теңге ^{1/2)}	7 590 593,5	#####	#####	#####	#####	#####	#####	#####	#####	#####	#####	#####	#####	#####	#####	#####	83 951 587,9	103 765 518,2	119 251 165,7
Доллар бағамы, 1 АҚШ доллары үшін теңге ³⁾	132,88	126,09	122,55	120,30	147,50	147,35	146,62	149,11	152,13	179,19	221,73	342,16	326,00	344,71	382,75	412,95	426,03	460,48	456,17
Жалпы ішкі өнім ағымдағы бағамен, миллион АҚШ доллары ³⁾	57 123,7	81 003,5	104 853,5	133 440,7	115 306,1	148 052,4	192 627,6	208 002,1	236 633,3	221 417,7	184 387,0	137 278,3	166 806,3	179 337,8	181 665,9	171 083,7	197 055,6	225 342,1	261 418,3
Халықтың орташа жылдық саны, адам	15 147 029	15 308 084	15 484 192	15 674 000	16 092 822	16 321 872	16 557 201	16 792 089	17 035 550	17 288 285	17 542 806	17 794 055	18 037 775	18 276 452	18 513 673	18 755 665	19 000 987	19 634 983	19 900 177
Жан басына шаққандағы жалпы ішкі өнім, теңге ¹⁾	501 127,5	667 211,6	829 865,3	1 024 175,0	1 056 846,8	1 336 581,8	1 705 786,7	1 847 011,8	2 113 170,7	2 294 954,8	2 330 535,6	2 639 710,3	3 014 720,9	3 382 469,2	3 755 744,6	3 766 810,4	4 418 275,1	5 284 726,7	5 992 467,6
Жан басына шаққандағы жалпы ішкі өнім, АҚШ доллары ^{2) 3)}	3 771,3	5 291,6	6 771,6	8 513,5	7 165,1	9 070,8	11 634,1	12 386,9	13 890,6	12 807,4	10 510,7	7 714,8	9 247,6	9 812,5	9 812,5	9 121,7	10 370,8	11 476,6	13 136,5
Жан басына шаққандағы жалпы ішкі өнімнің НКИ өткен жылға %-бен	108,7	109,5	107,7	102,0	98,6	105,8	107,3	103,3	104,5	102,7	99,7	99,7	102,7	102,7	103,2	96,2	103,0	99,9	103,7
Жан басына шаққандағы жалпы ішкі өнімнің дефляторы өткен жылға %-бен	117,9	121,6	115,5	121,0	104,7	119,5	118,9	104,8	109,5	105,7	101,9	113,6	111,2	109,2	107,6	104,3	114,0	119,9	109,3

Кесте 1

[5]

Нарықтық экономика дегеніміз-тауарлар мен қызметтерді өндіру, бөлу және тұтыну туралы шешімдер сұраныс пен ұсыныстың өзара әрекеттесуі негізінде қабылданатын жүйе. Бұл дамыған мәртебеге ұмтылатын елдер үшін негізгі қағида, өйткені ол ресурстарды тиімді бөлуге, инновацияларға және экономикалық өсуге ықпал етеді.

Қазақстан экономикасының трансформациясы жоспарлы экономикасы бар ел ретінде өз жолын бастаған нарықтық экономика бағытында трансформацияның елеулі жолынан өтті. Бұл ауысу жаһандық экономикалық жағдайларға бейімделу қажеттілігінен және ұлттық экономиканың тиімділігін жақсартуға деген ұмтылыстан туындады. Бірақ тез арада нарықтық экономикаға көші әр түрлі экономикалық, саяси, әлеуметтік крезистар тудырды. [6]

Инновациялар және жаһандық интеграция саласында Қазақстан әлемдік экономикаға белсенді интеграциялануда, бұл шетелдік инвестицияларды тартуға және инновациялық технологияларды таратуға ықпал етеді. Бұл өз кезегінде елдің экономикалық жағдайын нығайтады және оның тұрақты дамуына ықпал етеді. Мемлекеттің тұрақты дамуы дамыған елдер қатарына кірудегі негізгі аспект болып саналады.[7]

Соңғы онжылдықтарда Қазақстан, басқа елдер сияқты, қызмет көрсету саласы шешуші рөл атқаратын индустриялық қоғамнан постиндустриалды қоғамға трансформацияны бастан кешіріп жатыр. Бұл өзгеріс дамыған елдер ЖІӨ-дегі өнеркәсіп пен ауыл шаруашылығы үлесінің төмендеуін көрсететін жаһандық трендті көрсетеді, ал қызмет көрсету секторы қарқынды дамуда. Қазақстандағы қызмет көрсету саласының өсуі Қазақстандағы қызмет көрсету саласы қаржылық және білім беру қызметтерінен бастап денсаулық сақтау мен туризмге дейінгі қызметтердің кең спектрін қамтиды. Бұл сектордың дамуы халықтың өсіп келе жатқан және әртараптандырылған қажеттіліктерін қанағаттандыруға, сондай-ақ жұмыспен қамтуды арттыруға және өмір сүру деңгейін арттыруға ықпал етеді. [8]

Қызмет көрсету саласы елдің экономикалық өсуіне айтарлықтай әсер етеді. Дамыған елдерде ЖІӨ-дегі қызмет көрсету секторының үлесі 74% — ға, ал жұмыспен қамтылғандардың жалпы санында-70-75% - ға жетеді. [9] Қазақстан үшін қызметтерді дамыту дамыған ел мәртебесіне көшу үшін маңызды фактор болып табылады, өйткені бұл экономиканы әртараптандыруға және шикізат экспортына тәуелділікті төмендетуге ықпал етеді. Бұл фактормен карантин кезінде Қазақстан қатты зардап шекті, себебі бізге тауарлардың көбіне шет елдерден тасмалданады және Ресей санкцияға ұшыраған кезде азық – түлік пен тауарлар бағасы күрт өсті. Бұл дегеніміз, біз сыртқы нарыққа өте тәуелдіміз, өйткені цифрлық трансформация және жаһандану қызмет көрсету саласын дамытуда шешуші рөл атқарады. Жаңа технологияларды енгізу және әлемдік экономикаға интеграциялану Қазақстандағы компаниялардың дамуын жеделдетуге және көрсетілетін қызметтердің сапасын жақсартуға мүмкіндік береді. [10]

Халық пен мемлекеттің тұрақты дамуы елдің дамыған ұлт ретінде қалыптасу процесінде шешуші рөл атқарады. Қазақстанда демографиялық процестерді стратегиялық жоспарлау мен басқару экономикалық өсуге және әлеуметтік әл-ауқатқа қалай ықпал етеді деген сұрақ туады. Ол үшін төмендегі аспектілерді қарастыруға болады:

Халықтың тұрақты дамуының негізгі аспектілері:

1. Білім беру және денсаулық сақтау: білім деңгейін арттыру және сапалы медициналық қызметтерге қол жеткізу кедейлік деңгейін төмендетуге және халықтың өмір сүру сапасын жақсартуға ықпал етеді.

2. Экономикалық тұрақтылық: жұмыс орындарын құру және кәсіпкерлікті қолдау экономикалық тұрақтылыққа және көші-қонның төмендеуіне әкеледі.

3. Экологиялық жауапкершілік: табиғи ресурстарды ұтымды пайдалану және қоршаған ортаны қорғау дамудың ұзақ мерзімді перспективасын қамтамасыз етеді.

Мемлекеттің орнықты дамуға қосқан үлесі:

1. Саясат және заңнама: Экологиялық және әлеуметтік стандарттарды қоса алғанда, орнықты дамуға бағытталған саясатты әзірлеу және енгізу.

2. Инфрақұрылымға инвестициялар: Инфрақұрылымды салу және жаңғырту халықтың тұрмысын жақсартуға ықпал етеді және сыртқы инвестицияларды тартады.

3. Халықаралық ынтымақтастық: Халықаралық бағдарламалар мен жобаларға қатысу тәжірибе алмасуға және орнықты практикаларды іске асыру үшін ресурстар тартуға көмектеседі.

Қазақстан өтпелі экономикасы бар ел ретінде тұрақты даму мәселелері бойынша белсенді жұмыс істеуде. Мемлекеттік саясат халықтың тұрмысын жақсарту және экономикалық өсуді қамтамасыз ету үшін жағдай жасауға бағытталған. Бұл білім беру, денсаулық сақтау, экономика және экология салаларындағы реформаларды қамтиды. Энергия тиімділігін арттыру, жаңартылатын энергия көздерін дамыту, шағын және орта бизнесті қолдау сияқты шаралар тұрақты даму мақсаттарына қол жеткізуге ықпал етеді.

Орнықты даму үкіметті, бизнесті, үкіметтік емес ұйымдар мен азаматтарды қоса алғанда, қоғамның барлық секторларының келісілген күш-жігерін талап ететінін атап өту маңызды. Осындай кешенді тәсіл ғана ұзақ мерзімді мақсаттарға қол жеткізуге және болашақ ұрпақтың өсіп-өркендеуін қамтамасыз етуге мүмкіндік береді. [11]

Қазақстан дамыған елдер қатарына кіруде халыққа әр түрлі перспективті ұсыныстар ұсынуда. Оның бірі халықаралық деңгейдегі университетті құру — "Назарбаев Университеті", ол елдің жетекші жоғары оқу орнына айналды және инновациялық гранттар беру адами капиталды дамытуға және ғылыми зерттеулерді қолдауға деген ұмтылысты растайды. [1]

2025 жылға дейінгі Стратегиялық жоспар инфрақұрылымға инвестицияларды тартуды қамтиды, бұл көлікке қолжетімділікті жақсартуға және өңірлерді дамытуға ықпал етеді. "Инвестицияларға айырбастау тарифі" бағдарламасы инфрақұрылымдық жобаларға инвестициялар тартуға және монополиялық нарықтардың ашықтығын арттыруға бағытталған. Қазақстан халықаралық бағдарламаларға белсенді қатысады және тұрақты даму мүддесінде әріптестік қатынастарды нығайтуға ұмтылады. Бұған экономикалық, мәдени ынтымақтастық кіреді.

Қорытындылай келе, Қазақстан әлемнің дамыған елдерінің қатарына кіру жолында сенімді қадамдар көрсетіп отыр. Елде осы мақсатқа жету үшін барлық қажетті ресурстар мен әлеуеті бар: бай табиғи қорлардан стратегиялық, географиялық жағдайға дейін. Қазақстанның халықаралық жобалар мен ұйымдарға белсенді қатысуы да маңызды аспект болып табылады, бұл елдің әлемдік қоғамдастыққа интеграциялануына ықпал етеді. Ағымдағы жетістіктер мен стратегиялық жоспарларды ескере отырып, Қазақстан 2050 жылға қарай өз амбицияларын іске асыруға және әлемнің ең дамыған 30 елінің қатарына кіруге барлық мүмкіндіктерге ие. Бұл халықтың өмір сүру деңгейін арттыруға және экономикалық өсуге ғана емес, сонымен қатар елдің халықаралық беделін нығайтуға да ықпал етеді. Осылайша, Қазақстан тұрақты негізге сүйене отырып және жаһандық экономика мен саясаттағы жаңа биіктерге ұмтыла отырып, өзінің дамуын жалғастыруда. Прогресс пен тұрақты дамуға ұмтылу елді әлемнің дамыған елдері арасында лайықты орынға жетелейтіні сөзсіз. Әрине бұл болжамдар мен стратегиялар арқылы дамыған мемлекеттің қатарына кіруге толық мүмкіндігіміз бар. Бірақ Қазақстан даму жолында түрлі сын-қатерге ұшырауы мүмкін.

Олар: Экономикалық қиындықтар: экономиканы табиғи ресурстарды өндіру мен экспортқа дәстүрлі тәуелділіктен неғұрлым инновациялық және технологиялық салаларға әртараптандыру қажеттілігі пайда болды.

Саяси және әлеуметтік сын-қатерлер: саяси жүйені дамыту, құқықтық мемлекетті нығайту, сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес және әлеуметтік тұрақтылықты қамтамасыз ету.

Демографиялық және еңбек нарығындағы қиындықтар: өсіп келе жатқан халықты басқару, жұмыс орындарын қамтамасыз ету және білікті мамандардың көші-қонын болдырмау.

Экологиялық қиындықтар: климаттың өзгеруіне, табиғи ресурстарды тұрақты пайдалануға және қорғауға байланысты мәселелер.

Технологиялық және инновациялық сын-қатерлер: жоғары технологиялық салаларды дамыту, ғылыми зерттеулер мен инновацияларды қолдау.
Бұл қиындықтар мемлекеттік деңгейде кешенді тәсіл мен стратегиялық жоспарлауды, сондай-ақ жеке сектор мен азаматтық қоғамның белсенді қатысуын талап етеді.

Қолданылған әдебиеттер тізімі

1. www.akorda.kz/ru/official_documents/strategies_and_programs (өтініш берген күні: 28.03.2024)
2. <https://www.nur.kz/politics/universe/2061009-srednyaya-derzhava-ili-failed-state-politolog-aydar-amrebaev-vyrazil-mnenie-ob-otnoshenii-zapada-k-kazahstanu/> (өтініш берген күні: 29.03.2024)
3. [Влияние России в Казахстане: иллюзия ослабления \(factcheck.kz\)](http://factcheck.kz) (өтініш берген күні: 29.03.2024)
4. [Экономика Казахстана 2024: промышленность, ВВП, экспорт и импорт \(tinkoff.ru\)](http://tinkoff.ru) (өтініш берген күні: 30.03.2024)
5. [2022г. - Бюро национальной статистики Агентства по стратегическому планированию и реформам Республики Казахстан \(stat.gov.kz\)](http://stat.gov.kz) (өтініш берген күні: 30.03.2024)
6. [Становление рыночной экономики в Казахстане на начальном этапе независимого развития \(articlekz.com\)](http://articlekz.com) (өтініш берген күні: 30.03.2024)
7. [Страна с рыночной экономикой \(e-history.kz\)](http://e-history.kz) (өтініш берген күні: 30.03.2024)
8. [Современные тенденции развития сферы услуг. Анализ сферы услуг Казахстана \(articlekz.com\)](http://articlekz.com) (өтініш берген күні: 30.03.2024)
9. [Влияние развития сферы услуг на уровень доходов ее работников - Исхакова С.А. / Экономика труда / № 2, 2021 - Первое экономическое издательство - \(1economic.ru\)](http://1economic.ru) (өтініш берген күні: 30.03.2024)
10. [Три последствия влияния глобализации на сферу услуг в 2020 году | Blog Wrike](http://Blog.Wrike) (өтініш берген күні: 30.03.2024)
11. [Глава 5. Динамика населения и устойчивое развитие — Раздел I. Социальные и экономические аспекты — Повестка дня на XXI век — Конвенции и соглашения \(un.org\)](http://un.org) (өтініш берген күні: 30.03.2024)

UDC 356,45

MEASURING THE QUALITY FACTORS OF A SUCCESSFUL REGIONAL INTEGRATION

Nicu Florin Mădălin

madalin.f.nicu@gmail.com

Bachelor student of the Faculty of International Relations,
L.N. Gumilyov Eurasian National University, Astana, Kazakhstan
Supervisor – S.M.Nurdavletova

Regional integration is a very unique and complex process that provides specific bonds and interconnection between multiple states within the territorial, cultural and political borders of a distinct area in the international system. Given the relatively short yet intense timeline since the Westphalian system till nowadays, various factors contributed to the success or failure or stagnation of different regional integration processes. The analysis of various regional integration processes of Europe and Central Asia will ensure and facilitate arguments and reasons for their current situation with regard towards their own: distinctive approach towards regional integration, areas of common interest in regional integration, rate of developing their regional integration, and historical factors that either